

הרב איתמר בן יעקב

בתנועה מתמדת

פעם פגשתי קרוב משפחה רחוק, המומחה בתחום תרגום יצירות מעברית לאנגלית ולהפך, ביקשתי ממנו לתרגם את המושג "תשובה". הוא הרהר ארוכות ולבסוף אמר לי: תשובה באנגלית זה "תְּשׁוּבָה"... אז הבנתי שתשובה במובנה השלם, היא מושג יהודי-ייחודי שאינו ניתן לתרגום לשפה זרה, מכיוון שתשובה פירושה, לא רק לחזור למקום שבו הייתי **בפועל** בעבר, כפרט או כאומה, אלא חזרה אל הטבע הנשמתי השלם, גם זה שעדיין לא יצא אל הפועל. לכן, תשובה שלמה היא עבודה אינסופית ומתמדת, היא אינה רק עבודה לרשעים ש"צריכים לחזור בתשובה" כי אם גם לצדיקים הנתבעים להעלות כל קוטן לגודל, כדברי מרן הרב קוק זצ"ל: "ומידה זו של העלאת דברים קטנים לגדלות אינה פוסקת בכל עת ובכל שעה, והיא התשובה הגמורה שצדיקים **גמורים** באים על ידה להיות עולים במעלות בעלי תשובה" (אורות התשובה יד, א).

מבאר הרב יהושע צוקרמן, שצדיק הסבור שכבר סיים את תפקידו וכבר אין לו עוד שאיפות לאן להתעלות ולהתקדם, הוא "גמור", לעומת מי שמבין שתפקידו הוא התעלות בלתי פוסקת גם אם הוא נמצא במדרגה רוחנית גבוהה מאד, הרי הוא **בעל תשובה** במובנו החיובי – "בעלים" על התשובה, בהתקדמות בלתי פוסקת, **בתנועה מתמדת**.

המושג "שלמות" מתבאר ע"י מרן הרב קוק זצ"ל (באורות הקודש ב', עמ' תקל) ברוח זו – לא כמצב סטטי של עמידה במקום, גבוה ככל שיהיה, אלא **כהשתלמות**. כלומר, תנועת חיים של התקדמות לעבר השלמות, כשהמטרה איננה רק הגעה ליעד מסוים, אלא תנועה, מלאת אחריות, רצון ורצינות, אל היעד. מעשה בחסיד אחד שבא לרבו וטען שכבר תיקן את כל מידותיו ואינו יודע מה עוד עליו לתקן, ענה לו הרב שימהר לביתו ויבקש מאשתו שתכין לו במהירות תכריכים (בגדי מתים). נבהל השואל ואמר: "הרי אני צעיר ובריא, מדוע הרב מנבא שיום מותי קרוב?" ענה לו הרב: "בכל דבר בחיים, מי שמסיים את השלב הזה עובר לשלב הבא. אף

אתה, אם אתה טוען שסיימת את תפקידך בעולם הזה, וכבר תיקנת את כל מידותיך – נראה שהגיע זמנך לעבור לעולם הבא". חשב האיש ואמר: "בעצם אולי אני צריך לתקן את מידת הענווה". אם כן, סיים הרב, משמע שעוד יש לך מה לעשות בעולם הזה... מסיפור זה למדנו שאם לאדם יש תפקיד בעולם הזה, הוא נמצא פה איתנו, אך גם לאיך גיטא – מי שחי בעולם הזה משמע שיש לו כאן משימות ותפקידים לבצע.

התעלות זו מתבצעת בעמל ויגיעה כדברי הגמרא במסכת מגילה (י ע"ב) "אמר רבי יצחק: אם יאמר לך אדם 'יגעת ולא מצאתי' – אל תאמין. 'לא יגעת ומצאתי' – אל תאמין. 'יגעת ומצאתי' – תאמין".

לכאורה קשה, הרי ייתכן מצב שבו אדם יגע והתאמץ אך לא "מצא", כלומר: לא השיג את מטרתו. אם כן, מדוע הגמרא אומרת לנו "יגעת ולא מצאת אל תאמין"? ועוד, הרי ייתכן מצב הפוך שבו אדם מצא מציאה ללא עמל וטורח, למשל מילא טופס הגרלה בפיס וכד' וגרף לכיסו מליונים. אם כן, מדוע לא להאמין, והרי הוא מצא!

מבאר ה"שפת אמת" (לפרשת ויצא, שנת תרנ"א, ד"ה במדרש) שהמילה "יגעת" משמעותה לא רק מלשון יגיעה ועמל, אלא גם מלשון הגעה. כלומר, ללא יגיעה אמיתית, אין הגעה אל היעד. והמילה "מצאת" מתפרשת לא רק מלשון מציאה, אלא גם מלשון מיצוי. אם לא יגעת, אולי מצאת, אך בוודאי שלא מיצית את הדבר עד תום. בעבודה רוחנית אמיתית המטרה אינה רק להגיע לנקודת הסיום, אלא הדרך, המאמץ והעמל בונים את השייכות האמיתית אל המטרה. רבי מנחם מנדל מקוצק היה אומר: "יגעת ולא מצאת – אל תאמין", כלומר: אל תאמין שיגעת, כי אם היית מתייגע באמת היית מגיע, וממילא גם מוצא (מלשון מיצוי כאמור לעיל).

בעת ראשית צמיחת גאולתנו, גם עמנו האהוב חוזר לאלוקיו, לעצמו ולארצו בתהליך של "מלמטה למעלה" של גאולה המופיעה קמעא קמעא בסדר התעלות אלוקי מופלא הצומח מתוך המציאות בהרבה עמל, יגיעה ומסירות נפש. לא בניסים גלויים מעל הטבע, אלא בתוך המציאות. ניסים

המתבטאים בתוך הטבע המכינים גם את נפשותינו להיות כלי קיבול
לברכת ה' אשר עלינו.

* * *

חברים יקרים,

זכינו לעמול בתורה ובעבודת המידות, בתקופה כל כך משמעותית לעם
ישראל ההולך ונגאל. מודים אנו לה' ששם חלקנו מיושבי בית המדרש
ומכוחו "שתולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו". מתוך החיבור העמוק
לחיי העולם הנטועים בתוכנו נזכה להמשיך ולהתעלות במעלות התורה,
המידות, האתגרים והמשימות הניצבים בפנינו ולפעול עם אל בשליחות
ובענווה למען שמו באהבה. תודה מיוחדת להראל ולנרתמים במסירות
למלאכת הוצאת החוברת. יישר כח גדול על הדחיפה והעמל.